

SECRETARIATUL GENERAL AL GUVERNULUI
DEPARTAMENTUL PENTRU RELAȚIA CU PARLAMENTUL

PARLAMENTUL ROMÂNIEI
CAMERA DEPUTAȚILOR
SECRETAR GENERAL
Nr. 2/590/26.01.2022

Nr. 477/2022

25. IAN. 2022

Către: DOMNUL SILVIA - CLAUDIA MIHALCEA,
SECRETARUL GENERAL AL CAMEREI DEPUTAȚILOR

Ref. la punctele de vedere ale Guvernului aprobate în ședința Guvernului din data
de 19 ianuarie 2022

STIMATĂ DOAMNĂ SECRETAR GENERAL,

Vă transmitem, alăturat, în original, punctele de vedere ale Guvernului referitoare la:

1. *Propunerea legislativă pentru abrogarea alin. (7¹) și (7²) ale art. 168 din Legea educației naționale nr. 1/2011 (Plx. 572/2021);*

2. *Propunerea legislativă pentru modificarea și completarea Legii nr. 287/2009 privind Codul civil și a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă (Bp. 473/2021, L. 502/2021).*

Cu deosebită considerație,

NINI SĂPUNARU

SECRETAR DE STAT

PRIM MINISTRU

Domnule președinte,

În conformitate cu prevederile art. 111 alin. (1) din Constituție și în temeiul art. 25 lit. (b) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul Administrativ, Guvernul României formulează următorul:

PUNCT DE VEDERE

referitor la *propunerea legislativă pentru modificarea și completarea Legii nr. 287/2009 privind Codul civil și a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă*, inițiată de domnul deputat PNL Cristian-Tudor Băcanu (Bp. 473/2021, L 502 /2021).

I. Principalele reglementări

Inițiativa legislativă are ca obiect de reglementare modificarea și completarea *Legii nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată, cu modificările ulterioare*, și a *Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, republicată, cu modificările și completările ulterioare*, în sensul instituirii unor soluții de reglementare în materia ocrotirii persoanei fizice majore cu dizabilități psihosociale sau intelectuale.

Potrivit *Expunerii de motive*, „*propunerea legislativă aduce o serie de garanții esențiale, reglementate în beneficiul celui ocrotit, precum instituirea unui sistem gradual de dispunere a măsurii de ocrotire, a unei perioade determinate de timp pentru care pot fi dispuse și prelungite acestea, configurarea unor reguli privind reevaluarea sau reexaminarea periodică a regimului de ocrotire ales de către instanța de tutelă, a măsurii de ocrotire în funcție de circumstanțele concrete în care se găsește cel ocrotit*”.

II. Observații

1. Menționăm că, așa cum este evidențiat în *Expunerea de motive* ce însoțește inițiativa legislativă, modificarea și completarea dreptului substanțial civil și procesual civil comun sunt impuse de *Decizia Curții Constituționale nr. 601/2020 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 164 alin. (1) din Codul civil*¹, prin care instanța română de contencios constituțional a constatat neconformitatea dispozițiilor care stabilesc că persoana care nu are discernământul necesar pentru a se îngriji de interesele sale, din cauza alienației ori debilității mintale, va fi pusă sub interdicție judecătorească, cu prevederile constituționale cuprinse în art. 1 alin. (3), art. 16 alin. (1) și art. 50, astfel cum se interpretează potrivit art. 20 alin. (1), și prin prisma art. 12 din *Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități*².

Astfel, Curtea Constituțională a României (CCR) a reținut, în motivarea *Deciziei nr. 601/2020*, că dispozițiile legale în materia punerii sub interdicție judecătorească nu țin cont de faptul că pot exista diferite grade de incapacitate. În plus, dispozițiile din *Codul Civil* nu prevăd perioada de timp pentru care se poate dispune punerea sub interdicție și nici nu este precizat că această măsură poate fi supusă unei revizuii periodice.

Prin urmare, Curtea Constituțională a conchis că orice măsură de ocrotire trebuie să fie luată având în vedere fiecare persoană în parte, cu analizarea directă a gradului de capacitate și a faptului că deficiența mintală poate varia în timp. În plus, această măsură trebuie să fie adaptată la viața persoanei pentru care se solicită punerea sub interdicție și trebuie să se aplice pentru o perioadă scurtă de timp. După expirarea acestei perioade de timp, măsura punerii sub interdicție trebuie reanalizată periodic, după caz.

2. Semnalăm că, atât inițiativa legislativă cât și instrumentul de prezentare și motivare care o însoțește sunt inspirate (cu excepția unei diferențe de ordin terminologic³) din *proiectul de Lege* având un obiect de

¹ publicată în *Monitorul Oficial al României, Partea I*, nr. 88 din 27.01.2021.

² între timp, foarte recent, lipsa conformității legislației naționale cu dispozițiile Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale a fost constatată și de Curtea Europeană a Drepturilor Omului [cauza *N. contra României* (nr. 2), hot. din 16 noiembrie 2021] J.

³ Propunerea legislativă preia vechea terminologie (utilizând noțiunea de punere sub interdicție - parțială sau totală), ce poate fi considerată stigmatizantă (de altfel, terminologia provine din dreptul roman, unde *interdictio* avea semnificația unei privări de drepturi - a se vedea Marcel Planiol, *Traite elementaire de droit civil*, 2^e edition, tome premier, Librairie Cotillon, Paris, 1901, p. 827, nota 1).

reglementare similar și din instrumentul său de prezentare și motivare, documente care au fost supuse dezbaterii publice, începând cu data de 29 iulie 2021, prin afișarea acestora pe site-ul Ministerului Justiției⁴.

Precizăm că *proiectul de Lege privind unele măsuri de ocrotire pentru persoanele cu dizabilități intelectuale și psihosociale* a fost aprobat în ședința de Guvern din data de 10 decembrie 2021, urmând să parcurgă procedura legislativă în Parlament, fiind înregistrat la Senat cu nr. (Bp.566/2021).

Menționăm că soluțiile cuprinse în *proiectul de Lege* inițiat de Ministerul Justiției sunt preluate în cuprinsul inițiativei legislative doar în mică parte, incomplet și necorelat.

Astfel, pe lângă lipsa preluării din *proiectul de Lege* al Guvernului a unor chestiuni esențiale, de drept substanțial și procesual, se constată unele deficiențe ale soluțiilor de reglementare propuse prin inițiativa legislativă parlamentară, întrucât nu au fost preluate sau propuse alte soluții legislative cu privire la chestiuni fundamentale, dată fiind amploarea intervenției legislative: dispoziții privind raporturile nepatrimoniale (aspecte esențiale legate de căsătorie, desfacerea acesteia, autoritatea părintească, adopție etc.), prevederi referitoare la instituția mandatului de ocrotire⁵, unele aspecte fundamentale privind procedura de instituire a măsurii de ocrotire, corelarea celorlalte dispoziții cuprinse în *Noul Cod Civil* și *Noul Cod de Procedură Civilă* cu noul regim juridic propus pentru ocrotirea persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale, abordarea amendării corespunzătoare a legislației speciale, precum și prevederi necesare referitoare la punerea în aplicare a noii reglementări (cum ar fi problematica regimului de drept civil aplicabil persoanelor cu privire la care a fost instituită măsura punerii sub interdicție judecătorească sau cea referitoare la modul de soluționare a cauzelor având ca obiect punerea sub ocrotire aflate pe rolul instanțelor judecătorești).

⁴<https://www.just.ro/proiectul-de-lege-pentru-modificarea-si-completarea-legii-nr-287-2009-privind-codul-civil-a-legii-nr-134-2010-privind-codul-de-procedura-civila-precum-si-a-altor-acte-normative/>.

⁵ Reformarea mijloacelor de ocrotire de drept civil a persoanelor cu dizabilități psihice cuprinde și un instrument care permite configurarea, pe cale convențională, în anumite limite, a propriului regim de ocrotire. În acest scop, în materia contractului de mandat, au fost propuse unele dispoziții privind mandatul de ocrotire, care poate fi încheiat de persoana cu capacitate de exercițiu deplină pentru situația în care nu ar mai putea să se îngrijească de persoana sa ori să-și administreze bunurile. Executarea mandatului este condiționată de survenirea deteriorării facultăților mintale ale mandantului și trebuie încuviințată de către instanța de tutelă pe calea unei proceduri nou-amenajate în cuprinsul Codului de procedură civilă.

În acest context, cu privire la conținutul și parcursul *proiectului de Lege*, trebuie făcute următoarele precizări :

Ministerul Justiției a elaborat inițial unele propuneri de reglementare pentru punerea de acord a legislației cu *Constituția României, republicată*, și cu jurisprudența instanței de control constituțional mai sus invocată, acestea fiind dezbătute și îmbunătățite în cadrul unui grup de lucru interinstituțional care și-a desfășurat activitatea începând cu luna martie 2021 la nivelul Cămarilor de Justiție Prim-ministrului⁶.

Proiectul de act normativ finalizat în cadrul grupului de lucru, însoțit de *Expunerea de motive*, a fost afișat pe site-ul Ministerului Justiției în 29 iulie 2021 și transmis spre consultare interinstituțională instituțiilor coinițitoare⁷ și avizatoare⁸, precum și, în vederea asigurării unei consultări cât mai largi a tuturor actorilor implicați/interesați de punerea în aplicare a noii reglementări, Consiliului Superior al Magistraturii, Ministerului Public - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Înaltei Curți de Casație și Justiție, Consiliului de Monitorizare și Avocatului Poporului.

Prin urmare, *proiectul de Lege* a parcurs procedura de consultare interinstituțională preliminară, instituțiile consultate formulând unele observații și propuneri, analizate la nivelul Ministerului Justiției, rezultatul analizei regăsindu-se în forma aprobată de Guvern.

Menționăm că în cuprinsul *proiectului de Lege* aprobat de Guvern a fost inserat un capitol distinct, care amenajează, cu caracter de noutate absolută în dreptul autohton și în spiritul dispozițiilor convenționale în materie, măsura asistenței pentru încheierea actelor juridice - o măsură de sprijin care nu presupune restrângerea capacității de exercițiu a beneficiarului acesteia, destinată persoanei majore care, din cauza unor dizabilități intelectuale sau psihosociale, are nevoie de sprijin pentru îngrijirea propriei persoane, a administrării patrimoniului său și, în general, pentru exercitarea drepturilor și libertăților sale civile.

⁶ în acest sens, a fost emisă Decizia primului-ministru nr. 357/2021 privind constituirea și atribuțiile Comitetului pentru redactarea unor propuneri de lege ferenda în vederea conformării cu dispozițiile Deciziei Curții Constituționale a României nr. 601/2020 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 164 alin. (1) din Codul civil, în materia punerii sub interdicție a persoanelor cu dizabilități, publicată, în Monitorul Oficial al României Partea I nr. 594 din 14 iunie 2021. La grupul de lucru au participat reprezentanți ai Ministerului Justiției, Ministerului Public-Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Ministerului Sănătății, Consiliului Superior al Magistraturii, Ministerului Muncii și Protecției Sociale, Ministerului Afacerilor Interne, Autorității Naționale pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, Copii și Adopții, alături de reprezentanți ai Uniunii Naționale a Notarilor Publici din România și ai societății civile.

⁷ Ministerul Muncii și Protecției Sociale și Ministerul Sănătății.

⁸ Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Economiei, Antreprenoriatului și Turismului, Ministerul Culturii, Ministerul Finanțelor, Ministerul Apărării Naționale, Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației.

Prin urmare, lipsurile inițiativei legislative, semnalate mai sus cu titlu exemplificativ, sunt, după opinia noastră, de natură a atrage lipsa conformității cu *Legea fundamentală* a demersului legislativ vizând punerea de acord a legislației cu *Constituția României, republicată*, și cu jurisprudența Curții Constituționale în materie.

În opinia noastră, *proiectul de Lege* aprobat de Guvern satisface exigențele convenționale⁹, constituționale și de tehnică legislativă - care așază în nucleul său persoana ce are nevoie de ocrotire și pune accentul pe enunțarea autonomiei sale, a respectării voinței, preferințelor și nevoilor acesteia, abordare nouă în legislația națională, modernă, conformă nevoilor resimțite la nivel social și în practica instanțelor, dar și, în egală măsură, în armonie cu exigențele convenționale și constituționale în materie, ținându-se combaterea excluziunii sociale și a discriminării, precum și încurajarea participării active a persoanelor ocrotite la viața civilă sau (reintegrarea acestora în plan socio-economic, cu efecte benefice inclusiv asupra stării lor de sănătate.

III. Punctul de vedere al Guvernului

Având în vedere considerentele menționate, **Guvernul nu susține adoptarea acestei inițiative legislative în forma prezentată.**

Cu stimă,

Nicolae-Ionel CIUCĂ
PRIM-MINISTRU

Domnului deputat **Ion-Marcel CIOLACU**
Președintele Camerei Deputaților